

Epifenomenalizm ve Özgür İrade

Saffet Murat Tura

İMAGO Psikoterapi Merkezi, İSTANBUL

Bu sunumda John Bell'in Tüm Pratik Maksatlar Gereği (For All Practical Purposes) kavramı çerçevesinde mevcut sinir-bilimsel çalışmaların erken ve ciddi problemle karşılaşmadan sürdürülmesi için epifenomenalist tezin aksi kanıtlanana kadar doğru kabul edilmesi ve dolayısıyla özgür iradenin olmadığı tezinin temel alınarak yola çıkılması gerektiği savunulacaktır. Çağdaş fizik teorileri içinde özgür irade kavramıyla çelişmiyor gibi duran, hatta bazı yorumlarına göre bilincin fiziksel bir etkili olabilirliğine örtük bir imkan tanıyor gibi görünen tek teori "dalga fonksiyonunun çökmesi" veya "durum vektörünün redüksiyonu" adı verilen aşamada probabilistik ve "yasadışı" olan standart kuantum mekaniği teorisidir. Söz gelimi Eccles bu seçeneği değerlendirerek özgür iradenin sinaptik aralıktaki olayları modüle eden ve kendisi maddi olmayan bir varlık olan "kendilik-bilinçli zihin" tarafından gerçekleştirildiğini savunmuştur. Burada modern bir başka kuantum teorisine dayanılarak Eccles'in tezinin alternatifi epifenomenalist bir bilinç teorisi taslağı sunulacak ve böylece bilinen nörolojik olguların özgür irade kavramına başvurmadan da açıklanabileceği gösterilecek, dolayısıyla Tüm Pratik Maksatlar Gereği şimdilik özgür iradeyi kabul etmeyen bir sinir-bilim yaklaşımının benimsenmesinin doğru olacağı ileri sürülecektir.